

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 17.5.2005
KOM(2005) 192 v konečném znění

ZPRÁVA KOMISE

**Třetí zpráva o pokroku v oblasti soudržnosti: K novému partnerství pro růst,
zaměstnanost a soudržnost**

{SEC(2005)632}

OBSAH

Úvod	3
1. EKONOMICKÉ A SOCIÁLNÍ ROZDÍLY V ROZŠÍŘENÉ EU	3
1.1. Úroveň rozdílů	3
1.1.1. HDP: rozšíření rozdílů zvětšilo	3
1.1.2. HDP v regionech	4
1.1.3. Míra zaměstnanosti: je třeba rychlejšího pokroku	4
1.1.4. Produktivita: nedávná zlepšení	4
1.2. Trendy v rozdílech	5
2. Politika soudržnosti EU a lisabonská strategie v období 2000-2006	7
2.1. Strukturální fondy a lisabonská strategie: překrývající se cíle	7
2.2. Přezkoumání v polovině období: příležitost provést úpravy	7
2.3. Politika soudržnosti v nových členských státech: dobrý začátek	8
2.4. Adicionalita	9
3. Budoucnost politiky soudržnosti a agenda pro růst a zaměstnanost	9
3.1. Názory ostatních institucí a orgánů EU	10
3.2. Aktivity související s politikou soudržnosti: významná mobilizace klíčových účastníků	10
3.3. Jarní zasedání Evropské rady: regiony v srdci lisabonského procesu	10
3.4. Strategické obecné zásady 2007-2013	11

ZPRÁVA KOMISE

Třetí zpráva o pokroku v oblasti soudržnosti: K novému partnerství pro růst, zaměstnanost a soudržnost

Úvod

Tato třetí zpráva o pokroku zachycuje aktuální situaci a trendy, které se projevily v regionech od vydání Třetí zprávy o soudržnosti v únoru 2004. Zpráva se také dotýká celé řady důležitých témat z oblasti Evropské regionální a politiky soudržnosti vyplývající z přezkoumání Strukturálních fondů v polovině období.

Třetí zpráva o soudržnosti byla velmi důležitá díky tomu, že stanovila hlavní zásady reformy regionální politiky a politiky soudržnosti EU pro období 2007-2013 a po ní následovalo předložení legislativních návrhů v červenci 2004. Tyto návrhy jsou nyní ve fázi projednávání v Radě a Evropském parlamentu.

Období od přijetí Třetí zprávy bylo poznamenáno dvěma dalšími, pro soudržnost velmi důležitými, skutečnostmi. Zaprvé, historické rozšíření z května 2004, kdy se Evropská unie rozrostla z 15 na 25 členských států, zdůraznilo klíčovou roli politiky soudržnosti v procesu evropské integrace pomocí podpory vytváření nových příležitostí na celém území Evropské unie. Zadruhé, v březnu 2005, na základě návrhu Komise, Evropská rada zahájila strategii růstu a zaměstnanosti zaměřenou na oživení lisabonské agendy, přičemž vycházela ze smíšených výsledků přezkoumání v polovině období. Jak je zmíněno v této zprávě, témata integrace, růstu a zaměstnanosti, na něž je tato strategie zaměřena, jsou vysoce relevantní k navrhované strategii reformy politiky soudržnosti vzhledem k zahájení poslední fáze jednání.

1. EKONOMICKÉ A SOCIÁLNÍ ROZDÍLY V ROZŠÍŘENÉ EU

V souladu s článkem 158 Smlouvy je základním cílem politiky soudržnosti snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje regionů. V důsledku rozšíření na 25 členských států (přičemž Bulharsko a Rumunsko se připravují na vstup do Unie v roce 2007) rozdíly ve vyspělosti v celé EU výrazně vzrostly. Nové členské státy mají výrazně nižší úroveň příjmu v přepočtu na obyvatele a míru zaměstnanosti, než je tomu v ostatních zemích EU. Zároveň jsou to však v posledních letech země velmi dynamické, dosahující vysokých měr růstu HDP i produktivity, což vede k tomu, že rozdíly se snižují. Následující oddíl předkládá aktualizovanou analýzu úrovně a trendů těchto rozdílů.

1.1. Úroveň rozdílů

1.1.1. HDP: rozšíření rozdílů zvětšilo

Rozdíly v HDP na obyvatele mezi 25 členskými státy jsou značné. V roce 2003 se úroveň HDP na obyvatele (měřená pomocí parity kupní síly) pohybovala od 41 % průměru EU v Lotyšsku, až po 215 % v Lucembursku. Irsko je v tomto ohledu druhou nejúspěšnější zemí s HDP ve výši 132 % průměru EU. Ve všech nových členských státech je HDP na obyvatele

pod 90 % průměru celé EU, přičemž v Polsku, Lotyšsku, Litvě a Estonsku, stejně jako v Rumunsku a Bulharsku, je to méně než 50 %.

1.1.2. HDP v regionech

V roce 2002, což je nejaktuálnější rok, pro který jsou údaje z regionů k dispozici, se úroveň HDP na obyvatele pohybovala od 189 % průměru všech 25 zemí EU v 10 nejrozvinutějších regionech až po 36 % v deseti nejzaostalejších regionech. Více než jedna čtvrtina obyvatel EU v 64 regionech má HDP v přepočtu na obyvatele pod hranicí 75 % průměru. V nových členských státech se to týká 90 % celkové populace, s výjimkou Prahy, Bratislavy, Budapešti, Kypru a Slovinska. V původní patnáctce zemí EU se to týká pouze 13 % obyvatel. V těchto patnácti zemích jsou nízkopříjmové regiony geograficky soustředěny na jih Řecka, do Portugalska, na jižní oblasti Španělska a Itálie a v nových spolkových zemích Německa.

Průměrný HDP na obyvatele v EU po rozšíření o deset relativně chudších členských států významně klesl. V určitých regionech to znamenalo, že HDP na obyvatele překročil hranici 75 % průměru všech 25 států, ačkoliv tyto regiony i nadále zůstávají pod 75 % průměru původní evropské patnáctky. V těchto regionech žije přibližně 3,5 % obyvatel EU. Další 4 % žijí v regionech, kde HDP na obyvatele byl pod 75 % průměru EU15 v období 2000-2006, ale které tuto hranici překročily, aniž by jim k tomu dopomohl vliv rozšíření.

1.1.3. Míra zaměstnanosti: je třeba rychlejšího pokroku

Obecně jsou míry zaměstnanosti v členských státech velmi vzdáleny cíli 70 % do 2010 stanovenému v lisabonské strategii (nebo snaze dosáhnout 67 % do roku 2005). Průměr EU25 v roce 2003 byl 62,9 %. Pouze čtyři členské státy – Dánsko, Švédsko, Nizozemí a Spojené království – dosahují míry 70 %, přičemž v Polsku tento ukazatel dosahuje jen 51,2 %. Ke splnění cíle 70 % míry zaměstnanosti je třeba vytvořit dalších 22 milionů pracovních míst. V nových členských státech by musela zaměstnanost vzrůst o jednu čtvrtinu, což představuje 7 milionů pracovních míst.

Na regionální úrovni je situace opět různorodější než na úrovni národní. Pouze jedna čtvrtina obyvatel EU25 žije v regionech, kde již bylo cíle 70 % míry zaměstnanosti dosaženo – tudíž 200 z 254 regionů EU jsou pod stanoveným cílem. Téměř 15 % populace obývá regiony, kde je tato míra pod 55 %. Tyto se převážně nacházejí v nových členských státech, v jižních částech Španělska a Itálie.

Míry zaměstnanosti zůstávají nízké u většiny nejméně rozvinutých regionů. Nadprůměrné míry zaměstnanosti lze nalézt jen u hrstky regionů s HDP pod 75 % průměru. Míry zaměstnanosti bývají vyšší ve vyspělejších regionech, ačkoli některé vyspělé regiony dlouhodobě vykazují nízkou míru zaměstnanosti (např. sever Itálie).

1.1.4. Produktivita: nedávná zlepšení

Rozdíly v produktivitě mezi členskými státy jsou výraznější než v případě míry zaměstnanosti. Mezinárodní srovnání produktivity (měřené pomocí HDP na zaměstnance) obvykle používají aktuální směnné kurzy, neboť nejlépe odrážejí konkurenceschopnost. Z tohoto pohledu jsou rozdíly mezi členskými státy obrovské – méně než 30 % průměru EU25 v Polsku a třech pobaltských zemích, ale přes 150 % v Lucembursku a Irsku. Deset nových členů stojí stranou na konci žebříčku; produktivita ve všech zemích původní patnáctky – kromě Portugalska – překračuje úroveň produktivity ve všech nových členských

státech. Z toho plyne, že i přes silný růst produktivity v posledních letech zůstane trvalý růst produktivity a zaměstnanosti nezbytný ve snaze dosáhnout konvergence.

Rozdíly v produktivitě měřené podle parity kupní síly (PPS) jsou nižší (tato úprava pomocí PPS je běžným postupem při porovnávání údajů o HDP ve snaze lépe zohlednit životní úroveň v případě rozdílných cenových hladin mezi zeměmi).

Na regionální úrovni je vyšší úroveň produktivity spojena s vyšší úrovní HDP, což zvýrazňuje klíčovou úlohu této proměnné pro ekonomickou výkonnost (tyto údaje nezahrnují regiony Nizozemí a Portugalska). V případě míry zaměstnanosti je toto spojení s HDP méně výrazné, avšak stále přetrvává jasný pozitivní vztah. Odchytky v úrovních produktivity od průměru EU jsou větší než v případě míry zaměstnanosti – produktivita byla pod 25 % průměru EU v 15 regionech a ve dvou regionech dokonce pod 20 %. Na druhé straně stupnice překračuje produktivita průměr EU ve většině regionů, v nichž je i HDP na obyvatele nadprůměrný.

1.2. Trendy v rozdílech

Od poloviny devadesátých let minulého století byl růst v EU velmi znepokojující, v průměru jen něco málo přes 2 % ročně, ačkoliv Irsko, Lucembursko, Řecko, Finsko a Španělsko tuto míru s rezervou překročily. Průměrná míra růstu byla ovlivněna relativně slabou výkonností největších ekonomik, jako např. Itálie a Německa. Avšak ekonomiky nových členských států rostly mnohem rychleji a v pobaltských státech růst dosahoval až 6 % ročně.

Vysoký růst v nových členských státech byl spojen s vysokým růstem produktivity, což bylo v horším případě doprovázeno snížením zaměstnanosti nebo v nejlepší případě jen velmi omezeným růstem zaměstnanosti. Tato skutečnost je odrazem procesů restrukturalizace, zvyšování celkové produktivity bez krátkodobého růstu zaměstnanosti. Takže relativně vysoké míry nezaměstnanosti jsou často doprovázeny poklesem míry zaměstnanosti (nejvíce patrné to bylo v Polsku, České republice a Slovensku).

Na druhé straně k relativně vysokému růstu zaměstnanosti došlo v Irsku a Lucembursku a v menší míře i ve Španělsku, Nizozemí a Finsku, kde se zvýšila jak zaměstnanost, tak i produktivita.

Regiony s nejvyšším růstem HDP (v období 1995-2002) jsou soustředěny v zemích s vysokým růstem, jako je Irsko, pobaltské státy, Slovensko a Polsko. Regiony s nízkým růstem jsou soustředěny v Německu a Itálii. Avšak ve většině zemí se míry růstu v regionech výrazně lišily; tato tendence byla velmi zřetelná v nových členských státech, stejně jako v zemích jako je Spojené království a Finsko. Nízký růst v Německu na vnitrostátní úrovni byl také doprovázen výraznými regionálními rozdíly. V Itálii byl růst nízký téměř ve všech regionech.

Celkově lze říci, že rozdíly se od roku 1995 v EU snižovaly. Tento pokles byl rychlejší mezi jednotlivými zeměmi než mezi regiony, přičemž vnitřní regionální rozdíly v mnoha členských státech dokonce rostly.

Rozdíly v HDP na obyvatele mezi členskými státy zůstávají výrazné a v mnoha nových členských státech bude třeba vysokého růstu trvajícím déle než jednu generaci, aby mohla být tato propast významně zúžena. Tento proces započal od roku 1995 v době, kdy vysoké míry

růstu zlepšily relativní pozici těch nejzaostalejších. Důsledkem toho se snížily souhrnné indikátory rozdílů v HDP na obyvatele.¹

Regionální rozdíly jsou vyšší než ty národní, ale také klesají². Zatímco růst byl obecně vyšší v mnoha nejméně rozvinutých regionech, stojí za povšimnutí, že většina nejrozvinutějších regionů v tomto období také podávala dobrý výkon. Tudíž podíly nejméně i nejvíce rozvinutých regionů na celkovém HDP se v tomto období zvýšily.

Podíl 10 % obyvatel EU25 žijících v nejhudších regionech představoval v roce 2002 jen 2,2 % celkového HDP, přičemž v roce 1995 to bylo 1,5 %. Naproti tomu, nejbohatších 10 % obyvatel regionů v roce 2002 představovalo 18,3 % z celkového HDP, což ve srovnání s 18 % z roku 1995 představuje nárůst. Z toho vyplývá, že se poměr mezi podíly na HDP mezi nejvíce a nejméně prosperujícími regiony v tomto období snížil z 12 na 8,5.

Při rozložení růstu mezi lety 1995 a 2001 na složky produktivity a zaměstnanosti dojdeme k závěru, že hlavním motorem ekonomického výkonu byla produktivita. Růst zaměstnanosti je jasně pozitivně korelovan s růstem HDP, ale tento vztah je méně systematický, než by se mohlo očekávat. To částečně odráží nízký dosažený růst zaměstnanosti v regionech s vysokým růstem, zejména v nových členských státech, hlavně třech pobaltských zemích a na Slovensku, ale i v určitých řeckých regionech. To může ukazovat na konkrétní fázi rozvoje a restrukturalizačního procesu.

Přiměřeně srovnatelného obrázku vnitřních rozdílů v rámci členských států lze dosáhnout použitím stejného výpočtu. Srovnáním podílů na národním HDP regionů představujících 20 % populace se významně snižují problémy se srovnatelností vyplývající z odlišné velikosti a počtu regionů v členských státech. V této analýze jsou zahrnuty i čtyři nové členské státy.

Podíváme-li se na problém tímto způsobem, rozdíly jsou nejvyšší v Maďarsku, kde nejbohatších 20 % populace v regionech představovalo 2,6tinásobek podílu na HDP těch nejhudších. Toto číslo se také od roku 1995 nejvýrazněji zvýšilo v Maďarsku. Česká republika, Slovensko, Spojené království a Belgie také vykazují vysoké úrovně vnitřních rozdílů, zatímco nejnižší jsou v Řecku, Německu, Nizozemí, Finsku a Švédsku.

Itálie je jedinou zemí, kde tento ukazatel viditelně poklesl. Ve Španělsku a Rakousku poklesl jen minimálně. Kromě Maďarska vnitřní rozdíly ještě podstatně vzrostly v dalších dvou ze tří nových členských států, s výjimkou Slovenska, stejně jako ve Spojeném království a Švédsku (v posledně jmenované zemi jen relativně málo). Obecně lze říci, že není neobvyklé, že ekonomiky, které se snaží dohnat vývoj, zažívají nárůst vnitřních rozdílů, což odráží počáteční geografickou koncentraci růstu, která bude následována rovnoměrnějším rozvojem v budoucnu.

Je třeba si také povšimnout, že rozdíly mezi městskými a venkovskými oblastmi v EU se v důsledku rozšíření zvýšily.

Přetrvávající rozdíly napříč EU poskytují jasný důkaz, že aktivní politika soudržnosti je velmi potřebná. Zároveň je zaměření navrhované reformy politiky soudržnosti i politiky rozvoje

¹ Střední chyba v rámci 25 členských států EU se například snížila z 22,8 v roce 1995 na 18,1 v roce 2003.

² Střední chyba byla 27,3 v roce 2002; ale je nižší než 29,3 v roce 1995.

venkova na růst a zaměstnanost v daném politickém kontextu velmi relevantní. Mělo by to pomoci odstranit nedostatečné provádění lisabonské strategie, které oslabilo reakci Unie na problematiku růstu HDP a zaměstnanosti. V rámci navrhované reformy je aktivní politika soudržnosti zachována i mimo nejchudší regiony ve snaze poskytnout podnět lisabonské strategii pro růst a zaměstnanost. Důsledkem nebude jen finanční motivace pro tato opatření, ale i politická snaha na místní úrovni.

2. POLITIKA SOUDRŽNOSTI EU A LISABONSKÁ STRATEGIE V OBDOBÍ 2000-2006

2.1. Strukturální fondy a lisabonská strategie³: překrývající se cíle

Nedávné hodnocení⁴ zdůraznilo podobnosti mezi lisabonskou strategií schválenou v roce 2000 a výdajovými prioritami politiky soudržnosti. Analýza dokládá, že podíl podpory ze strukturálních fondů na investice dle lisabonské strategie v hodnocených programech často přesahuje 50 %. Stupeň shody se jeví významně vyšší v relativně více prosperujících regionech, zatímco v méně rozvinutých regionech je nižší. Situace je odlišná v případě investic v dopravě a energetice, které jsou součástí obnovené lisabonské strategie schválené v březnu 2005 členskými státy na základě návrhu Komise týkajícího se agendy pro růst a zaměstnanost (viz Oddíl 3.3).

Co se týká řízení, decentralizovaný systém realizace strukturálních fondů byl vnímán jako systém umožňující dosažení vyšší součinnosti mezi cíli globální politiky stanovené na úrovni EU, jako např. lisabonská strategie, se specifickými potřebami a podmínkami příslušných regionů. Politika soudržnosti je navíc schopna díky obsáhlé škále zúčastněných subjektů posílit v regionech pocit ztotožnění se s lisabonskou strategií a řídit složité rozvojové úkoly s přihlédnutím k odlišným podmínkám těchto regionů.

Hlavní doporučení obsažená v hodnocení byla následující:

- Tématické soustředění na specifické priority ve snaze přímo pozitivně ovlivnit regionální konkurenceschopnost.
- Výměny zkušeností za účelem podpory zvládnutí politiky mezi regiony jako efektivního způsobu podpory vytvoření regionálních systémů inovací. Studie zde tvrdí, že k takovému zvládnutí politiky nedojde automaticky, ale musí být aktivně organizováno.

2.2. Přezkoumání v polovině období: příležitost provést úpravy

V roce 2004 byl ukončen proces přezkoumávání strukturálních fondů v polovině současného programového období pro EU 15, který zahrnoval přidělení výkonnostní prémie dle výsledku hodnocení v polovině období provedeného v roce 2003. Hodnocení v polovině období byla prováděna řídicími orgány, ale ve spolupráci s vnitrostátními orgány a Komisí. Proces měl dvě fáze:

³ Zasedání Evropské rady v Gothenburgu v roce 2001 zahrnuje do těchto cílů i aspekt životního prostředí.

⁴ „Tématické hodnocení příspěvků strukturálních fondů k lisabonské strategii“ vydané Dánským technologickým institutem, únor 2005.

- (1) Hodnocení v polovině období. Z hodnocení příspěví strukturálních fondů ke splnění cílů z Lisabonu plyne, že investice jsou obecně zaměřeny na sektory, které jsou důležité pro splnění cílů z Lisabonu.
- (2) Přidělení výkonnostní prémie. Výkonnostní prémie je inovací z programového období 2000-2006. Komise v úzké spolupráci s členskými státy na úspěšné programy přidělila více než 8 miliard euro, a to pro všechny cíle.

Přezkoumání v polovině období poskytovalo příležitost upravit různé programy, přičemž bylo možné zohlednit změny v socioekonomické situaci nebo na trhu práce. To vedlo ke kvalitativním posunům v řadě prioritních oblastí a poskytovalo to příležitost lépe přispět k prioritám revidované Evropské strategie zaměstnanosti (EES) a k dosažení cílů z Lisabonu, přičemž se brala do úvahy i zkušenost získaná v průběhu současného programového období a specifika každého členského státu.

Mnoho členských států použilo tuto výkonnostní prémie k posílení jejich podpory hospodářství založeného na znalostech pomocí spolupráce mezi výzkumnými ústavami a podnikatelským sektorem, rozvoje podnikatelských klusterů a výzkumných center, investic do širokopásmového přístupu, rozvoje regionálních inovačních strategií a vzdělávání výzkumných pracovníků, stejně jako na projekty aplikovaného výzkumu. Výkonnostní prémie byla použita k podpoře podnikání pomocí grantu k založení malých a inovativních podniků, rozvoji podnikatelských parků, konzultačních služeb a zavedení způsobu financování pomocí rizikového kapitálu v některých členských státech.

Opatření podporující hospodářský růst a konkurenceschopnost byla zřejmě posílena zejména v cíli 2, zatímco vzdělávání a odborná příprava zůstaly důležitou dimenzí ve většině programů cíle 1 a 2. Programy cíle 1 zůstaly orientovány na tradiční projekty, jako je doprava a další infrastruktura, ačkoliv některé členské státy s rozsáhlými oblastmi cíle 1 kladly více důrazu na výzkum a inovace.

V rámci cíle 3 se dospělo k závěru, že nadále platí původní strategie, přičemž byly zohledněny i revidovaná Evropská strategie zaměstnanosti (EES) a doporučení k zaměstnanosti. Většina změn byla zaměřena na zjednodušení programů, zvýšení pružnosti reakcí na socioekonomické změny a zohlednění potřeb.

2.3. Politika soudržnosti v nových členských státech: dobrý začátek

V červnu 2004 Evropská komise formálně přijala programy stanovující strategie pro deset nových členských států, které budou podpořeny strukturálními fondy. Společně s přiděly z fondu soudržnosti představují strukturální fondy více než 24 miliard euro, které jsou k dispozici z evropského rozpočtu pro 10 nových členských států mezi roky 2004 až 2006, z nichž více než jedna třetina (8,5 miliardy euro) byla přidělena do fondu soudržnosti. Z toho plyne, že fond soudržnosti se stal významnějším (z téměř jedné desetiny celkové strukturální pomoci až na jednu třetinu). Pro jednotlivé členské státy jako např. Kypr, Estonsko, Lotyšsko nebo Slovinsko představuje pomoc z fondu soudržnosti více než polovinu celkové strukturální pomoci.

Fondy budou podporovat nejenom investice do ekonomického a sociálního rozvoje, ale také technickou pomoc k posílení administrativní kapacity. Programy v nových členských státech se dotýkají rozmanitých priorit odrážejících příslušné okolnosti, včetně opatření k podpoře podnikatelské konkurenceschopnosti a rozvoje lidských zdrojů, základní infrastruktury,

podmínek životního prostředí a rozvoje venkova a rybářských oblastí. Politiky zaměřené na rozvoj venkova sledují cíle územní soudržnosti a cíle z Lisabonu.

Evropský sociální fond poskytuje podporu všem novým členským státům při řešení problémů s trhem práce a zaměstnaností v souladu s Evropskou strategií zaměstnanosti. Problémy s trhem práce, které by měl každý nový členský stát řešit ve snaze přiblížit se k cílům EU v oblasti zaměstnanosti, byly již předem identifikovány ve společných hodnotících zprávách politiky zaměstnanosti (JAP). ESF převádí priority identifikované v rámci Evropské strategie zaměstnanosti do konkrétních priorit a opatření na financování, včetně opatření na sociální začlenění. Tyto priority představují v zásadě rostoucí zaměstnanost a nabídku práce, přizpůsobení dovedností pracovní síly na změny na trhu práce a zajištění, že fungování trhu práce podporuje probíhající restrukturalizaci ekonomiky.

2.4. Adicionalita

Cílem zásady adicionality je zajistit, že strukturální fondy přispívají, nikoliv nahrazují, snahy členských států podpořit ekonomickou a sociální soudržnost. Průměrné roční objemy veřejných strukturálních výdajů musí být reálně alespoň shodné se stanoveným základem.

Ověření zásady adicionality v polovině období 2000-2002 pro EU15 bylo dokončeno na konci roku 2004. Ze třinácti členských států zahrnutých alespoň částečně pod cíl 1, devět z nich principu vyhovělo, zatímco 4 nikoliv (Německo, Francie, Irsko a Itálie). Zejména země jako Spojené království nebo Řecko dokonce překročily cíle svých výdajů. Německo a Itálie, s nejvyššími objemy veřejných výdajů, nesplnily své cíle z důvodu zhoršujících se makroekonomických podmínek, což vedlo k nižším objemům veřejných investic. Avšak aby se dodržela zásada adicionality, budou tyto dvě země muset, stejně jako Francie a Irsko, v následujících letech programového období srovnat své veřejné strukturální výdaje opět na úroveň dle článku 11 obecného nařízení o strukturálních fondech. Obecně mají strukturální fondy významný pákový efekt při udržování vysokých veřejných investičních výdajů a zároveň se snaží udržet zdravé veřejné finance.

Devět nových členských států způsobilých pro cíl 1 (Kypr byl klasifikován pod cíl 2) dokončilo hodnocení ex-ante ke konci roku 2003. Výsledky ukázaly, že domácí strukturální výdaje budou v následujícím období zachovány, nebo dokonce i zvýšeny. Vzhledem k tomu, že nebyly k dispozici žádné referenční údaje z posledních let, které by mohly být použity jako základ veřejných strukturálních výdajů, byly použity údaje z nejbližších let, kdy došlo ke změně. To bylo použito k nastavení cílové základny pro veřejné strukturální výdaje v letech 2004/2006. Výzvou v nadcházejícím období bude zajistit, že tento plán výdajů bude uskutečněn v praxi.

3. BUDOUCNOST POLITIKY SOUDRŽNOSTI A AGENDA PRO RŮST A ZAMĚSTNANOST

V návaznosti na Třetí zprávu o soudržnosti z února 2004 a navrhovaná nařízení o strukturálních fondech a nástrojích z července se diskuse týkající se reformy politiky soudržnosti po 2006 zintenzívnila a zaměřila na konkrétní otázky. Schválení návrhu Komise na opětovné oživení lisabonské strategie Evropskou radou v březnu 2005 bylo také novým impulsem pro další diskusi.

3.1. Názory ostatních institucí a orgánů EU

Diskuse týkající se hlavních prvků legislativních návrhů Komise na reformu politiky soudržnosti pokračovala v roce 2005 v Evropském parlamentu, Výboru regionů a Evropském hospodářském a sociálním výboru. Diskuse v Evropském parlamentu odrážely rozsáhlou podporu návrhům Komise. Evropský parlament také provedl hloubkovou analýzu finančních výhledů na období 2007-2013, zejména prostřednictvím zprávy dočasného výboru pro výzvy politiky a rozpočtové prostředky rozšířené Unie 2007 – 2013, jehož hlavním cílem je definice politických priorit EP s ohledem na budoucí finanční výhled. Tento výbor zdůraznil potřebu vybavení rozšířené Evropské unie prostředky zajišťujícími sociální a územní soudržnost, ekonomický růst a tvorbu pracovních míst. Výbor Evropského parlamentu pro regionální rozvoj (REGI) také vypracoval několik zpráv týkajících se návrhů Komise na obecné nařízení týkající se EFRR, ESF a fondu soudržnosti.

Názory Výboru regionů a Evropského hospodářského a sociálního výboru byly také velmi pozitivní, zejména s ohledem na potřebu zachovat adekvátní finanční balíček pro strukturální fondy a ponechat strukturální politiku na evropské úrovni, a silně odporují požadavkům na její zpětné převedení na úroveň jednotlivých států. Vnímané posílení spojitosti mezi politikou soudržnosti a lisabonskou strategií v návrhu Komise bylo také vítáno.

3.2. Aktivity související s politikou soudržnosti: významná mobilizace klíčových účastníků

Návrhy Komise byly projednávány a setkaly se se širokou podporou v řadě diskusí organizovaných na evropské, vnitrostátní a regionální úrovni. Všichni účastníci přispívali do vysoce konstruktivní diskuse, která na podzim 2004 zesílila na úrovni orgánů EU. Evropská komise zprostředkovala pokračující debatu prostřednictvím mnoha aktivit a akcí, z nichž některé jsou blíže popsány níže. Tento přístup zaručil transparentní a živou debatu, což bylo velmi pozitivně hodnoceno všemi stranami na procesu zainteresovanými.

Podrobnosti hlavních aktivit jsou uvedeny v Příloze (Tabulka 8).

3.3. Jarní zasedání Evropské rady: regiony v srdci lisabonského procesu

Jak bylo uvedeno výše, na jarním zasedání Evropské rady ve dnech 22. a 23. března 2005 bylo vydáno několik klíčových doporučení týkajících se opětovného oživení lisabonské strategie v oblasti růstu a zaměstnanosti. Byla to také průkopnická příležitost pro politiku soudržnosti EU s explicitním souhlasem vysokých politických kruhů s ohledem na její význam jako nástroje pro splnění lisabonské strategie.

Ze závěrů jarního zasedání Rady vzniklo několik klíčových doporučení. Zaprvé se doporučuje, aby EU mobilizovala příslušné vnitrostátní zdroje a zdroje Společenství, včetně politiky soudržnosti, v rámci tří dimenzí dané strategie – ekonomické, sociální a environmentální. Zadruhé závěry vyzvaly m.j. i regionální a místní účastníky, aby tuto strategii přijali více za svou a aktivně se podíleli na dosahování cílů z Lisabonu. V oblastech jako je inovace, podpora malých a středních podniků nebo přístup k rizikovému financování a zakládání podniků s vysokou technologickou náročností jarní zasedání Evropské rady vyvodilo, že je třeba spolupráce a inovačních center na regionálních a místních úrovních. Podobně jarní zasedání Evropské rady vyzvalo k větší součinnosti mezi fondy Společenství a EIB v projektech týkajících se výzkumu a vývoje.

Čtvrté doporučení spočívalo v tom, že snížení všeobecné státní podpory by mělo být doprovázeno jejím přerozdělením ve prospěch určitých horizontálních cílů, jako jsou výzkum, inovace, informační společnost pro všechny a lidský kapitál, které umožňují vyšší úroveň investic a snížení rozdílů v souladu s cíli z Lisabonu. Pátým doporučením byla potřeba investovat do infrastruktury ve snaze posílit růst a konvergenci v souladu s ekonomickými, sociálními a environmentálními cíli. Dále byl zdůrazňován význam dokončení 30 prioritních projektů transevropské dopravní sítě a opatření vedoucích ke zlepšení energetické efektivity. Šestáým doporučením byla potřeba vytvořit více pracovních míst aktivnější politikou zaměstnanosti. A konečně, Evropská rada dospěla k závěru, že na základě integrovaných hlavních směrů vydaných na úrovni Společenství, by členské státy měly, po konzultaci s regionálními a vnitrostátními partnery, vytvořit vlastní národní programy reformy v oblasti růstu a zaměstnanosti.

3.4. Strategické obecné zásady 2007-2013

Při reakci na lisabonskou strategii v rámci programů politiky soudržnosti příští generace Komise navrhla přístup, který by byl více strategický ve snaze zajistit, že obsah těchto programů bude pevně zaměřen na růst a zaměstnanost. Strategické obecné zásady by byly vytvořeny na úrovni Společenství rozhodnutím Rady, se stanoviskem Evropského Parlamentu, a stanovovaly by rámec pro každý členský stát. Tento rámec by byl projednán na partnerském základě a vzal by v úvahu odlišné národní a regionální potřeby a okolnosti. Národní strategický referenční rámec by měl definovat jasné priority pro členské státy a regiony podporující součinnost mezi politikou soudržnosti a lisabonskou strategií a zároveň zvyšující konzistenci s hlavními směry hospodářských politik a Evropskou strategií zaměstnanosti. Konzistentnost s ostatními politikami a prioritami Společenství by byla podpořena m.j. v oblastech, jako je hospodářská soutěž, výzkum⁵, životní prostředí, doprava a energetická politika, včetně reakce na problémy restrukturalizace spojené například s otevřeností obchodu.

Podobný přístup ke strategickému plánování je navrhován pro budoucí politiku rozvoje venkova. Aktivity pro rozvoj venkova se budou snažit přispět k programu růstu a zaměstnanosti obnovené lisabonské strategie, k udržitelnému hospodaření s půdou a ke zlepšení kvality života ve venkovských oblastech.

⁵ Sdělení Komise „Budování evropského výzkumného prostoru (ERA) znalostí pro růst“, KOM(2005)118.